

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/105/2016
Identifikačné číslo spisu:	1203898611
Dátum vydania rozhodnutia:	21.03.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1203898611.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobcu Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava, so sídlom magistrátu v Bratislave, Primaciálne námestie č. 1, IČO: 00 603 481 proti žalovaným 1/ Q. B., bývajúcemu v O., X., 2/ Športovému klubu Slávia Filozof, so sídlom v Bratislave, Nevädzova 2a, IČO: 00 686 450, obom zastúpeným JUDr. Radoslavom Oľijášom, advokátom so sídlom advokátskej kancelárie v Bratislave, Grösslingova 58, 3/ Residence 23, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo námestie 7, IČO: 36 862 878 a 4/ DANNYX s. r. o., so sídlom v Bratislave, Fibichova 23, IČO: 36 356 247, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 7C/54/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. marca 2016 sp. zn. 6Co/294/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 21. marca 2016 sp. zn. 6Co/294/2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava II 2. apríla 2003 (po zmenách v jej predmete i v okruhu žalovaných v priebehu konania) sa žalobca domáhal voči žalovaným určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, a to k pozemkom zapísaným v katastri nehnuteľností pre kat. úz. Y. na listoch vlastníctva č. XXXX, XXXX, XXXX, XXXX a XXXX ako parcela č. XXXXX/XX - zastavaná plocha o výmere 159 m², č. XXXXX/XX - zastavaná plocha o výmere 48 m², č. XXXXX/XX - zastavaná plocha o výmere 2329 m², č. XXXXX/XX - zastavaná plocha o výmere 68 m², č. XXXXX/XX - zastavaná plocha o výmere 205 m², č. XXXXX/XX - zastavaná plocha o výmere 6159 m², č. XXXXX/XX - zastavaná plocha o výmere 2056 m², č. XXXXX/XX - zastavaná plocha o výmere 2572 m², č. XXXXX/XX ostatná plocha o výmere 85 m² a č. XXXXX/XX zastavaná plocha o výmere 83 m², a k stavbe zapísanej v katastri nehnuteľností pre kat. úz. Y. na liste vlastníctva č. XXXX ako sociálna budova súp. č. XXXX na pozemkoch parcela č. XXXXX/XX a č. XXXXX/XX (ďalej aj „sporné nehnuteľnosti“).

2. V žalobe uviedol, že dňa 26. 6. 1987 uzavrel bývalý Obvodný národný výbor Bratislava II (ďalej len „ObNV Bratislava II“) ako odovzdávajúca organizácia s Telovýchovnou jednotou Slávia Filozof

(právnym predchodcom žalovaného 2/, ďalej len „TJ Slávia Filozof“) ako preberajúcou organizáciou hospodársku zmluvu č. Z-6/85, ktorou ObNV Bratislava II ku dňu 31. 7. 1987 previedol na TJ Slávia Filozof správu nehnuteľností vybudovaných v akcii Z číslo 6/85, a to tenisové dvorce a šatne pri KM Nevädzova ul. Bratislava, k. ú. Y., parcela č. XXXXX/XX - ostatná plocha o výmere 13 764 m², v zostatkovej hodnote 1 645 949 Kčs. Právny predchodca žalovaného 2/ si na základe tejto hospodárskej zmluvy dal zapísať v evidencii nehnuteľností na list vlastníctva č. XXXX svoje vlastníctvo k pozemkom parcela č. XXXXX/XX, XXXXX/XX, XXXXX/XX a XXXXX/XX (parcely XXXXX/XX, XXXXXXX a XXXXX/XX boli vyčlenené z parcely XXXXX/XX geometrickým plánom) i keď touto zmluvou sa neprevádzalo vlastníctvo národného majetku, ale len správa národného majetku.

3. Následne vyčlenením ďalších pozemkov príslušnými geometrickými plánmi a uzatváraním kúpnych ako i darovacích zmlúv v rokoch 1996 až 2006 došlo v katastri nehnuteľností k zápisu vlastníckeho práva žalovaných, a to žalovaného 1/ na LV č. XXXX (pozemok parcela č. XXXXX/XX, XXXXX/XX a XXXXX/XX), LV č. XXXX (pozemok parcela č. XXXXX/XX) a LV č. XXXX . (stavba súp. č. XXXX), žalovaného 2/ na LV č. XXXX (pozemok parcela č. XXXXX/XX), žalovanej 3/ na LV č. XXXX (pozemok parcela č. XXXXX/XX, XXXXX/XX a XXXXX/XX) a žalovanej 4/ na LV č. XXXX (pozemok parcela č. XXXXX/XX a XXXXX/XX).

4. Uplatnený nárok na určenie vlastníckeho práva odôvodnil tým, že v zmysle § 18 ods. 3 zákona č. 278/93 Z. z. o správe majetku štátu (ďalej len „zákon o správe majetku štátu“) nadobudnutím účinnosti tohto zákona, t. j. dňom 1. 1. 1994 zaniklo telovýchovným jednotám právo trvalého užívania majetku štátu a zároveň bol týmto zákonom novelizovaný zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí (ďalej len „zákon o majetku obcí“), ktorý v § 2a ods. 1 ustanovil, že nehnuteľné veci, ku ktorým zaniká právo trvalého užívania telovýchovným jednotám, prechádzajú tým istým dňom do vlastníctva obce, na území ktorej sa nachádzajú. Žalovaný 2/, resp. jeho právny predchodca a následne ani ďalšie subjekty preto nemohli scudzovať nehnuteľnosti, ktoré neboli v ich vlastníctve. Uviedol, že má naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníctva k označeným nehnuteľnostiam, aby na základe tohto určenia mohlo byť v katastri nehnuteľností zapísané jeho vlastnícke právo, ktoré nadobudol zo zákona (zákona o majetku obcí).

5. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí prvým rozsudkom zo 14. októbra 2009 č. k. 7C/54/2003-599 konanie v časti určenia neplatnosti zmlúv, ktorými boli prevádzané sporné nehnuteľnosti, z dôvodu späťvzatia žaloby v tejto časti zastavil. V časti určenia vlastníckeho práva žalobu zamietol vychádzajúc z právneho záveru, že na základe hospodárskej zmluvy z 26. 6. 1987 č. Z-6/85 (ďalej len „hospodárska zmluva“) nevzniklo právnomu predchodcovi žalovaného 2/ právo trvalého užívania k majetku v nej uvedenému, a že žalovaný 2/, resp. jeho právni nástupcovia nadobudli vlastnícke právo vydržaním k 1. 1. 2002, keďže právny predchodca žalovaného 2/ bol dobromyseľný, že mu sporné nehnuteľnosti patria, pretože došlo k jeho zápisu ako vlastníka v evidencii nehnuteľností dňom 29. 1. 1988 a aj v rozhodnutí o pridelení súpisného čísla sociálnej budove bol uvedený ako vlastník.

6. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 25. júna 2012 sp. zn. 15Co/69/2010 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby a súvisiacom výroku o trovách štátu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Výslovil záver, že hospodárska zmluva nemohla byť zmluvou o prevode vlastníctva národného majetku už len z toho dôvodu, že sa nejednalo o niektorý z prípadov uvedených v § 18 ods. 3 písm. a/ až g/ vyhl. č. 90/1984 Zb. o správe národného majetku (ďalej len „vyhláška o správe národného majetku“). Bolo z nej celkom zjavné, že sa jedná o zmluvu o prevode správy národného majetku. Keďže však prevod správy národného majetku bol možný len medzi štátnymi organizáciami, išlo o absolútne neplatný právny úkon pre rozpor so zákonom. Na právneho predchodcu žalovaného 2/ tak nemohla prejsť správa národného majetku. Pretože k sporným nehnuteľnostiam patrilo ku dňu účinnosti zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení (ďalej len „zákon o obecnom zriadení“) právo hospodárenia bývalému ObNV Bratislava II, prešli tieto nehnuteľnosti v zmysle § 2 ods. 1 zákona o majetku obcí účinnosťou tohto zákona (t. j. 1. 5. 1991) do vlastníctva žalobcu. Ak by predmetná zmluva mala byť považovaná za zmluvu o odovzdaní nehnuteľností do

trvalého užívania, tak toto právo zaniklo účinnosťou zákona o správe majetku štátu, teda 1. 1. 1994 a sporné nehnuteľnosti by prešli do vlastníctva žalobcu podľa § 2a ods. 1 zákona o majetku obcí. Odvolací súd ďalej konštatoval, že právny predchodca žalovaného 2/ nemohol byť v dobrej viere, že je vlastníkom, mohol mať iba dobrú vieru, že má sporné nehnuteľnosti v správe. Dobrú vieru nemohol odvodzovať ani z nesprávneho postupu príslušného orgánu evidencie nehnuteľností, lebo mal vedieť, že na základe zmluvy o prevode správy národného majetku sa nemôže stať vlastníkom, a ak to nevedel, tak tento omyl nie je ospravedlniteľný. Nebol teda oprávneným držiteľom a preto nemohlo dôjsť k vydržaniu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam.

7. Okresný súd Bratislava II v poradí druhým rozsudkom z 2. októbra 2013 č. k. 7C/54/2003-737 žalobe vyhovel. Určenie vlastníctva žalobcu k označeným pozemkom a k sociálnej budove odôvodnil právnym názorom odvolacieho súdu, pričom poznamenal, že mu odvolací súd neuložil povinnosť vykonať vo veci ďalšie dokazovanie a ani účastníci neprodukovali žiadne nové dôkazy.

8. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaných rozsudkom z 21. marca 2016 sp. zn. 6Co/294/2014 rozsudok súdu prvej inštancie z 2. októbra 2013 č. k. 7C/54/2003-737 zmenil tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení rozsudku uviedol, že pozemok parcela č. XXXXX/XX (z ktorého boli vyčlenené pozemky parcela č. XXXXX/XX, /XX, /XX, /XX, /XX, /XX, /XX, /XX, /XX a /XX) vznikol z pozemnoknižných parciel zapísaných v pozemkovej knihe vo vložke č. XXX ako parcela č. XXXXX, XXXXX, XXXXX a XXXXX a vo vložke č. XXXX ako parcela č. XXXXX. V pozemkovej knihe vo vložke č. XXX boli ako vlastníci pozemkov zapísaní U. G., V. G. a E. G., pričom štát mal nadobudnúť vlastníctvo k týmto pozemkom konfiškáciou podľa nar. č. 104/1945 Sb. n. SNR v znení neskorších predpisov na základe rozhodnutia konfiškačnej komisie zo 16. 6. 1948 č. K-206/1948, ktoré však nenadobudlo právoplatnosť (lebo nebolo rozhodnuté o odvolaní proti nemu). Štát sa tak nemohol stať vlastníkom časti sporných pozemkov a preto tieto pozemky nemohli prejsť do vlastníctva žalobcu v zmysle zákona o vlastníctve obcí. Pokiaľ ide o ostatné pozemky a stavbu, ich vlastníckmi sa stali žalovaní vydržaním vlastníckeho práva. V súvislosti s tým uviedol, že hospodárska zmluva bola uzavretá na tlačive používanom na prevod správy národného majetku a aj na prevod vlastníctva národného majetku, pričom nehodiace sa malo prečiarknuť. V kópii zmluvy založenej v spise došlo k posunu riadkov, takže nie je zrejmé, či zámerom bolo prečiarknuť text týkajúci sa prevodu správy alebo text týkajúci sa prevodu vlastníctva. Aj keby z nej bolo možné vyvodiť, že úmyslom strán bol prevod vlastníctva, bol by takýto prevod neplatný pre rozpor s vtedy platným právom. Žalovaný 2/ však mohol byť v dobrej viere, že je vlastníkom sporných nehnuteľností, pretože tu existoval domnelý titul - hospodárska zmluva, jeho právny predchodca bol zapísaný ako vlastník v evidencii nehnuteľností a jeho držba nebola rušená. Vydržacia doba mu začala plynúť 1. 1. 1989 a uplynula 1. 1. 1999. Žalovaní 1/, 3/ a 4/, na ktorých boli niektoré nehnuteľnosti prevedené, si mohli započítavať dobu oprávnenej držby žalovaného 2/.

9. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobnému návrhu v celom rozsahu vyhovel. Dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom. Nesúhlasil s právnym záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého štát nemohol nadobudnúť vlastníctvo k časti sporných pozemkov konfiškáciou. Poukazoval na to, že z listín, ktoré predložil, vyplýva, že konfiškačné rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a že osoby, ktorých sa konfiškácia týkala, boli v ňom presne označené. Skonfiškovaný majetok preto prešiel do vlastníctva štátu. Namietal aj právny záver odvolacieho súdu o vydržaní vlastníckeho práva žalovanými. Uviedol, že žalovaný 2/, resp. jeho právny predchodca nemohol byť v dobrej viere, že je vlastníkom sporných nehnuteľností, pretože vo svojej žiadosti z 8. 10. 1987, adresovanej vtedajšej Geodézii, národnému podniku v Bratislave (ďalej len „Geodézia“), sám nazval hospodársku zmluvu, na základe ktorej žiadal vykonať zápis v evidencii nehnuteľností, za zmluvu o prevode správy národného majetku. Neexistuje teda žiaden domnelý titul, z ktorého by mohol odvodzovať svoju dobrú vieru, pričom takýmto titulom nemôže byť ani nesprávny postup Geodézie, ktorá napriek tomu, že jej bola predložená zmluva o prevode správy národného majetku, zapísala jeho vlastníctvo.

10. Žalovaní 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že žalobca nemohol nadobudnúť vlastníctvo na

základe zákona o majetku obcí, pretože vlastnícke právo na štát pre neplatnosť konfiškácie neprešlo, a keby aj konfiškácia bola platná, tak nebolo preukázané, že ObNV Bratislava II mal v čase uzatvorenia hospodárskej zmluvy k pozemkom právo správy národného majetku, ktoré by sa neskôr pretransformovalo na právo hospodárenia s národným majetkom. Trvali na svojej procesnej obrane zo základného konania, t. j. že vlastnícke právo k sporným pozemkom a stavbe nadobudli vydržaním. Žiadali preto dovolanie ako neopodstatnené zamietnuť. Žalovaný 4/ vo vyjadrení k dovolaniu sa stotožnil zo závermi odvolacieho súdu a rovnako žiadal dovolanie pre neopodstatnenosť zamietnuť.

11. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti a dôvodnosti posudzoval podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“ alebo „O. s. p.“). Dôvodom pre takýto postup bola nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. o spravodlivej ochrane porušených práv a právom chránených záujmov (tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov odvolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

12. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

13. Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

14. Občiansky súdny poriadok upravoval prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

15. Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 ods. 1 O. s. p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.).

16. Dovolací súd preto v prvom rade skúmal zákonnosť konania pred odvolacím súdom, pričom dospel k záveru, že odvolacie konanie bolo postihnuté viacerými závažnými vadami majúcimi charakter jednak zmätočnostnej vady, vyplývajúcej z ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. a spočívajúcej vo svojich dôsledkoch v odňatí možnosti žalobcu riadne konať pred súdom, a jednak charakter tzv. iných väd konania.

17. Odvolací súd nerešpektoval jednu zo základných zásad občianskeho súdneho konania (teraz civilného sporového konania), a to zásadu koncentrácie konania, ktorá znamená, že určité úkony účastníkov (teraz strán) môžu byť koncentrované do určitého procesného štádia s následkom tzv. procesnej preklúzie. Ak účastník v určitej lehote (do konca procesného štádia) svoju procesnú povinnosť nesplní, jeho procesné právo sa tým prekluduje, čo znamená, že neskôr ho nebude môcť uplatniť. V Občianskom súdnom poriadku bola zásada koncentrácie sporového konania všeobecne upravená v § 120 ods. 4 O. s. p., v zmysle ktorého súd je povinný poučiť účastníkov, že všetky dôkazy musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr sa neprihliada. Na skutočnosti a dôkazy uplatnené neskôr možno prihliadať, len ak sú uplatnené v odvolaní ako odvolací dôvod a len za

podmienok uvedených v § 205a O. s. p.

18. V prejednávanej veci zo zápisnice o pojednávaní pred súdom prvej inštancie dňa 14. 10. 2009 (č. l. 564), ktoré predchádzalo vyhláseniu v poradí prvého rozsudku prvoinštančného súdu, vyplýva, že účastníci boli poučení podľa § 120 ods. 4 O. s. p., pričom uviedli, že nemajú návrhy na ďalšie dokazovanie, na čo nasledovalo vyhlásenie uznesenia o skončení dokazovania. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že aj po zrušení tohto rozsudku a vrátení veci na ďalšie konanie boli účastníci opätovne poučení podľa § 120 ods. 4 O. s. p., pričom na pojednávaní dňa 2. 10. 2013 zhodne uviedli, že nemajú návrhy na doplnenie dokazovania, na základe čoho prvoinštančný súd uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené a rozhodol vo veci svojím v poradí druhým rozsudkom. Odvolací súd napriek tomu v rozpore s označeným ustanovením v priebehu odvolacieho konania sa začal zaoberať novými tvrdeniami a novými listinnými dôkazmi, predloženými žalovaným 1/ na odvolacom pojednávaní dňa 15. 5. 2015 po vyše dvanástich rokoch trvania sporu. Navyše tak urobil zjavne nad rámec podaných odvolaní a v rozpore aj so svojím výslovným konštatovaním v odôvodnení rozsudku, že bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolaní.

19. Z odvolaní žalovaných je zrejmé, že ich odôvodnili odvolacími dôvodmi spočívajúcimi v odňatí možnosti konať pred súdom, v nesprávnych skutkových zisteniach a v nesprávnom právnom posúdení veci. Ani jeden z nich neuplatnil odvolací dôvod uvedený v § 205 ods. 2 písm. e) O. s. p., t. j. že doteraz zistený skutkový stav neobstoí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a). Odvolací súd sa preto nemohol zaoberať novými tvrdeniami a listinnými dôkazmi, predloženými žalovaným 1/ až v odvolacom konaní, ktoré mali preukazovať neexistenciu vlastníctva štátu k sporným pozemkom (z dôvodu, že rozhodnutie o ich konfiškácii pôvodným vlastníkom nemalo nadobudnúť právoplatnosť). Nemohol z nich preto ani vyvodzovať právny záver o neopodstatnenosti žaloby z dôvodu nemožnosti prechodu vlastníctva zo zákona na žalobcu pre nedostatok vlastníctva štátu. Svojím nesprávnym procesným postupom porušil procesné právo žalobcu na rešpektovanie zásady koncentrácie konania, čím mu odňal možnosť riadne konať pred súdom. Už len táto skutočnosť postačovala na zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie.

20. Vo svojich dôsledkoch bol porušením zásady koncentrácie konania už i skorší procesný postup odvolacieho súdu, keď uznesením z 25. júna 2012 sp. zn. 15Co/69/2010 v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, hoci jeho zrušenie odôvodnil len nesprávnym právnym posúdením veci, teda bez toho, aby zároveň vyčítal prvoinštančnému súdu aj nedostatočné zistenie skutkového stavu veci. Tento postup odvolacieho súdu odporoval ustanoveniu § 220 O. s. p., podľa ktorého odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1). Uvedenú skutočnosť napokon výslovne konštatoval aj súd prvej inštancie vo svojom v poradí druhom rozsudku z 2. októbra 2013 č. k. 7C/54/2003-737, v ktorom uviedol, že odvolací súd mu neuložil povinnosť vykonávať vo veci ďalšie dokazovanie a ani účastníci ďalšie dokazovanie nenavrhovali a neuvádzali žiadne nové skutočnosti, ktoré by neboli známe už pred zrušením prvého prvoinštančného rozsudku.

21. Okrem toho odvolací súd svoj právny záver o neexistencii vlastníctva štátu pre nedostatok právoplatnosti konfiškačného rozhodnutia vyvodil z listín, ktoré ako dôkaz riadne nevykonal a nehodnotil, keď v tejto časti odôvodnenia svojho rozsudku si prakticky takmer doslovne osvojil časť vyjadrení žalovaného 1/ v podaniach zo dňa 25. 11. 2015 (č. l. 850 a nasl.) a z 28. januára 2016 (č. l. 901 a nasl.).

22. Ďalšia nesprávnosť procesného postupu odvolacieho súdu bola daná skutočnosťou, že sa v časti svojho právneho záveru o vydržaní vlastníckeho práva žalovanými zásadne odchyľil od svojho predchádzajúceho právneho názoru vysloveného v uznesení z 25. júna 2012 sp. zn. 15Co/69/2010, a to bez toho, aby tento svoj odklon náležite a presvedčivo odôvodnil. Navyše v konaní rozhodujúci dôkaz - hospodársku zmluvu - v dovolaní napadnutom rozhodnutí hodnotil v zjavnom rozpore s realitou. Išlo o fakty vyplývajúce z jej obsahu, a to že v nijakom prípade nemohlo ísť o zmluvu o prevode vlastníctva národného majetku, keď v kópii tejto zmluvy, predloženej súdu Správou katastra pre hlavné mesto SR

Bratislavu (č. l. 521), sú bez akýchkoľvek pochybností v označení zmluvy prečiarknuté slová „o prevode vlastníctva národného majetku“ (teda, sú bez posunu pri vyhotovovaní zmluvy prečiarknuté slová, že by malo ísť o zmluvu o prevode vlastníctva národného majetku), že v bode 2. zmluvy je prečiarknuté slovo „vlastníctvo“, že v bode 3 sú podčiarknuté slová, že správa sa prevádza bezplatne podľa § 16 vyhlášky o správe národného majetku (v § 16 uvedenej vyhlášky bol výslovne upravený prevod správy národného majetku, kým prevod vlastníctva národného majetku bol upravený v § 18 tohto predpisu), že v bode 5 je uhradenie čiastky 500 000 Kčs uvedené ako dôvod prevodu správy, pričom z vykonaného dokazovania, najmä v spojitosti s výpoveďou svedka X. B., je zrejmé, že tento údaj vyjadroval len dôvod na odovzdanie majetku vytvoreného investičnou činnosťou štátu žalovanému 2/, ktorým dôvodom bolo zaplatenie tejto sumy ako finančnej účasti žalovaného 2/ na akcii Z, a že predmetom tejto investičnej akcie nebol pozemok, resp. pozemky, ale stavebná činnosť, ktorej výsledkom bola stavba tenisových dvorcov a šatne (sociálnej budovy).

23. Napokon odvolací súd nesprávne považoval TJ Slávia Filozof za právneho predchodcu žalovaného 2/, keďže z dokladov založených v spise vyplýva, že ide o jeden a ten istý subjekt. Z uznesenia z výročnej konferencie TJ Slávia Filozof z 11. 4. 1990 totiž vyplýva, že na tejto konferencii bola schválená zmena názvu tohto subjektu na názov Športový klub Slávia Filozof a že subjekt s týmto názvom k žiadosti o svoju registráciu, doručenej Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky 25. 5. 1990, pripojil stanovky z 11. 4. 1990, obsahujúce i jeho názov a sídlo. Tým došlo k splneniu podmienok, aby sa považoval za združenie už vzniknuté podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov (§ 19 tohto predpisu).

24. Vyššie uvedené vady konania pred odvolacím súdom však nebránili dovolaciemu súdu, aby za účelom efektivity ďalšieho konania zaujal stanovisko k právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom. Dospel pritom k záveru, že právne posúdenie veci odvolacím súdom nebolo správne. Odvolací súd odôvodnil zamietnutie žaloby tým, že časť sporných pozemkov nemohla prejsť do vlastníctva žalobcu v zmysle zákona o vlastníctve obcí, pretože štát sa ich vlastníkom konfiškáciou nestal, a že vlastníckymi ostatných pozemkov a stavby sa stali žalovaní vydržaním vlastníckeho práva k 1. 1. 1999.

25. Právny záver odvolacieho súdu o nedostatku vlastníctva štátu k časti sporných pozemkov z dôvodu údajného nedostatku právoplatnosti konfiškačného rozhodnutia nebol správny nielen preto, že predkladanie listinných dôkazov na spochybnenie platnosti konfiškácie z roku 1948 bolo v danej procesnej situácii (pre rozpor so zásadou koncentrácie konania) neprípustné, a teda že naň vôbec nemalo byť prihliadané, ale aj preto, že tvrdenia spochybňujúce nadobudnutie vlastníctva štátu konfiškáciou boli právne irelevantné, pretože sa nimi obchádzal účel a zmysel reštitučného zákonodarstva, t. j. zmiernenie následkov niektorých majetkových a iných krívd, ku ktorým došlo v období neslobody (od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990). Tohto zmiernenia, resp. nápravy bolo možné sa domáhať len za podmienok a v lehotách stanovených reštitučnými predpismi, najmä zákonom č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách a zákonom č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku. Zákonodarca v reštitučných predpisoch v záujme rešpektovania princípu stability právnych vzťahov určil podmienky umožňujúce cielenú a presne vymedzenú zmenu v rozdelení majetku, teda jasne vymedzil okruh vzťahov, do ktorých bolo možné spätne zasiahnuť, a ostatné ponechať v stave, v akom boli v dobe prijatia reštitučných noriem. Vlastnícke právo oprávnených osôb podľa reštitučných predpisov vznikalo až okamihom vydania veci, a to bez ohľadu na reštitučný dôvod (t. j. i v prípade prevzatia veci štátom bez právneho dôvodu). Ak nebol oprávnenými osobami uplatnený reštitučný nárok, hoci ho bolo možné uplatniť, reštitučné zákony, majúce charakter špeciálnej právnej úpravy, v podstate v takomto prípade v záujme stability právnych vzťahov akoby legalizovali vlastníctvo štátu k majetku, ktorý štát získal konfiškáciami, znárodnením alebo inými opatreniami. Tým súčasne vylúčili možnosť domáhať sa nápravy krívd mimo svoj rámec, teda postupom podľa všeobecných predpisov (por. stanovisko pléna Ústavného súdu Českej republiky z 1. 11. 2005 sp. zn. PL. ÚS - st. 21/05 a rovnako aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. apríla 2013 sp. zn. III. ÚS 177/2013). Právne posúdenie veci odvolacím súdom vychádzajúce z posudzovania otázky vlastníckeho práva štátu v súvislosti s konfiškáciou podľa všeobecných predpisov bolo preto aj z tohto dôvodu nesprávne.

26. Správne posúdenie uplatneného určovacieho nároku vyžadovalo riešenie dvoch rozhodujúcich právnych otázok, a to otázky, či žalobca nadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam podľa zákona o majetku obcí a ak áno, či toto právo žalobcu v nasledujúcom období nezaniklo v dôsledku jeho vydržania v prospech žalovaných.

27. Zo skutkového hľadiska bolo v predmetnej veci zistené, že v čase uzavretia hospodárskej zmluvy štát právne i fakticky disponoval so spornými nehnuteľnosťami, že k týmto nehnuteľnostiam vykonával správu národného majetku ObNV Bratislava II, že tento orgán ako odovzdávajúca organizácia uzavrel so žalovaným 2/ ako preberajúcou organizáciou hospodársku zmluvu o prevode správy národného majetku, že odovzdávaný majetok bol v tejto zmluve označený slovami „Akcia Z č. 6/85, tenisové dvorce a šatne pri KM Nevädzova ul. Bratislava, kat. úz. Y, parcela č. XX XXX/XX - ostatná plocha o výmere 13 764 m² v obstarávacej a zároveň zostatkovej hodnote 1 645 949 Kčs“, a že správa tohto majetku sa prevádza k 31. 7. 1987. Ďalej bolo zistené, že na základe žiadosti žalovaného 2/ z 8. 10. 1987, podpísanej vtedajším tajomníkom žalovaného 2/ V. B. (právnym predchodcom - otcom žalovaného 1/, ktorý bol pôvodne v žalobe označený za žalovaného 1/ a ktorý v priebehu konania dňa X. X. XXXX. zomrel), v ktorej na základe zmluvy o prevode správy národného majetku žiadal o zaevidovanie vlastníctva, geodézia zapísala v evidencii nehnuteľností vlastnícke právo žalovaného 2/.

28. Ďalej bolo zistené, že

- kúpnu zmluvou zo 6. 5. 1996 žalovaný 2/ previedol pozemok parcela č. XXXXX/XX na V. B. a jeho manželku V. B. (matku žalovaného 2/),
- kúpnu zmluvou z 22. 9. 1997 žalovaný 2/ previedol na V. B. a V. B. pozemok parcela XXXXX/XX,
- kúpnu zmluvou z 22. 9. 1997 žalovaný 2/ previedol na V. B. a V. B. 1 stavby - sociálnej budovy,
- kúpnu zmluvou z 22. 4. 1998 žalovaný 2/ previedol na žalovaného 1/ pozemok parcela XXXXX/XX a pozemok parcela XXXXX/XX,
- kúpnu zmluvou z 21. 1. 2000 previedol žalovaný 2/ na žalovaného 1/ pozemok parcela XXXXX/XX,
- darovacou zmluvou zo 4. 5. 2005 V. B. a V. B. darovali žalovanému 1/ pozemky parcela XXXXX/XX a parcela XXXXX/XX,
- darovacou zmluvou zo 4. 5. 2005 V. B. a V. B. darovali žalovanému 1/ 1 stavby - sociálnej budovy,
- kúpnu zmluvou z 21. 4. 2006 žalovaný 1/ previedol na obchodnú spoločnosť J. N. BLOOM s. r. o. pozemky parcela XXXXX/XX a parcela č. XXXXX/XX za kúpnu cenu 16 800 000 Sk,
- kúpnu zmluvou z 27. 4. 2006 previedol žalovaný 2/ na žalovaného 1/ pozemok parcela XXXXX/XX,
- kúpnu zmluvou z 27. 4. 2006 previedol žalovaný 2/ na žalovaného 1/ 1 stavby - sociálnej budovy,
- kúpnu zmluvou zo 4. 5. 2006 previedol žalovaný 2/ na obchodnú spoločnosť J. N. BLOOM s. r. o. pozemky parcela č. XXXXX/XX, parcela XXXXX/XX a parcela XXXXX/XX za kúpnu cenu 1 Sk,
- kúpnu zmluvou z 15. 5. 2006 previedla obchodná spoločnosť J. N. BLOOM s. r. o. na žalovaného 4/ pozemky parcela XXXXX/XX a parcela XXXXX/XX za kúpnu cenu 1 000 000 Sk a
- kúpnu zmluvou z 18. 5. 2006 previedla obchodná spoločnosť J. N. BLOOM s. r. o. na žalovaného 3/ pozemky parcela č. XXXXX/XX, XXXXX/XX a XXXXX/XX za kúpnu cenu 18 000 000 Sk.

29. Podľa názoru dovolacieho súdu vyššie uvedený zistený skutkový stav umožňoval v prejednávanej veci záver, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam podľa zákona o majetku obcí. V čase uzatvárania hospodárskej zmluvy boli sporné nehnuteľnosti nepochybne vlastníctvom štátu a ako národný majetok boli v správe ObNV Bratislava II. Hospodárskou zmluvou o prevode správy národného majetku síce nemohlo vzniknúť žalovanému 2/ k sporným nehnuteľnostiam právo správy národného majetku, lebo takéto právo podľa v tom čase platných právnych predpisov mohli vykonávať len štátne organizácie (§ 64 ods. 2 zákona č. 109/1964 Zb. Hospodárskeho zákonníka). To však neznamená, že mu nemohlo vzniknúť iné právo, obsahom ktorého by bolo oprávnenie užívať odovzdaný majetok.

30. Zákon č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník (ďalej len „Hospodársky zákonník“) v znení platnom do 30. 4. 1990 neobsahoval výslovnú úpravu tzv. konverzie právneho úkonu, t. j. pravidla, podľa ktorého, ak neplatný právny úkon obsahuje náležitosti iného právneho úkonu, je tento vadami nepostihnutý úkon platný, ak je z okolností zrejmé, že takáto by bola vôľa konajúcej osoby, keby o neplatnosti úkonu vedela. A rovnako ani vtedy platný zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) konverziu neupravoval. Tento právny inštitút bol upravený v Hospodárskom zákonníku až novelou vykonanou zákonom č. 103/1990 Zb. s účinnosťou od 1. 5. 1990 (v § 24b) a v Občianskom zákonníku novelou vykonanou zákonom č. 509/1991 Zb. s účinnosťou od 1. 1. 1992 (v § 41a ods. 1). Konverzia však v čase uzatvorenia hospodárskej zmluvy tvorila súčasť platného právneho poriadku, keďže bola upravená v § 30 zákona č. 101/1963 Zb. o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku (Zákonník medzinárodného obchodu). Preto jej použitie prichádzalo do úvahy analogicky aj v právnych vzťahoch upravených Hospodárskym zákonníkom i Občianskym zákonníkom (por. Právnický slovník, I. diel, Panorama Praha 1988, str. 376). Okrem toho bol tento právny inštitút známy už v rímskom práve (por. Kíncľ, J., Urfus, V., Skřejpek, M. Rímske právo, I. vydanie, Praha: C. H. Beck, 1995, str. 108), ktoré bolo a je uznávané ako materiálny prameň platného práva, a v ktorom konverzia (lat. conversio) znamenala v duchu úmyslu zmluvných strán zmenu neplatného právneho úkonu na iný platný úkon.

31. Je nepochybné, že v predmetnej veci bolo vôľou konajúcich strán pri uzatváraní hospodárskej zmluvy založiť medzi nimi taký právny vzťah, ktorého obsahom by bolo právo žalovaného 2/ užívať odovzdaný majetok, teda užívať ho na základe existujúceho právneho dôvodu. So zreteľom na túto rozhodujúcu okolnosť a na to, že medzi nimi uzavretá hospodárska zmluva svojím obsahom spĺňala náležitosti hospodárskej zmluvy o odovzdaní v nej určeného majetku do trvalého užívania žalovaného 2/, teda náležitosti iného platného právneho úkonu, malo jej uzavretie za následok vznik práva trvalého užívania žalovaného 2/ k tomuto majetku. Išlo o právo upravené v § 70 ods. 1 vtedy platného Hospodárskeho zákonníka a v § 14 vyhlášky o správe národného majetku. V zmysle týchto právnych predpisov hospodárska zmluva o odovzdaní národného majetku do trvalého užívania vznikala dohodou zmluvných strán o jej podstatných náležitostiach, ktorými podľa § 14 ods. 4 vyhlášky o správe národného majetku boli: a) určenie odovzdávaného majetku, b) účel na ktorý sa majetok odovzdáva do trvalého užívania, a spôsob tohto užívania a c) určenie dňa vzniku trvalého užívania.

32. V preskúmvanej veci všetky tieto tri podstatné náležitosti pre vznik práva trvalého užívania národného majetku boli splnené, keďže: a/ v zmluve bol vymedzený odovzdávaný majetok, a to tenisové dvorce a šatne pri KM Nevádzova ul. Bratislava, ako výsledok investičnej akcie Z, realizovanej na pozemku v kat. úz. Y, parcela č. XX XXX/XX - ostatná plocha o výmere 13 764 m², v obstarávacej a zároveň zostatkovej hodnote 1 645 949 Kčs, b/ z označenia tohto majetku i z označenia žalovaného 2/ ako telovýchovnej organizácie bol zrejmý aj účel a spôsob trvalého užívania (športové účely a vykonávanie telovýchovných aktivít) a c/ v zmluve bol dohodnutý aj deň vzniku práva užívať odovzdaný majetok, a to k 31. 7. 1987. Nadobudnutím účinnosti zákona o správe majetku štátu, t. j. dňom 1. 1. 1994 zaniklo žalovanému 2/ právo trvalého užívania k tomuto majetku štátu (§ 18 ods. 3) a zároveň týmto dňom podľa zákona o majetku obcí (§ 2a ods. 1) prešiel tento majetok do vlastníctva žalobcu. Samotný pozemok, ku ktorému ObNV Bratislava II vykonával správu národného majetku a ku dňu účinnosti zákona o obecnom zriadení právo hospodárenia, prešiel do vlastníctva žalobcu už účinnosťou zákona o majetku obcí, t. j. dňom 1. 5. 1991 (§ 2 ods. 1).

33. V súvislosti s otázkou, či v nasledujúcom období vlastnícke právo žalobcu zaniklo jeho vydržaním v prospech žalovaného 2/, resp. v prospech ostatných žalovaných ako subjektov, na ktorých boli postupne prevádzané sporné nehnuteľnosti, zastáva dovolací súd názor, že zistený skutkový stav takýto záver neumožňoval. K vydržaniu vlastníckeho práva žalovaným 2/ nedošlo pre nesplnenie podmienky, že bol oprávneným držiteľom, t. j. takým držiteľom, ktorý by bol dobromyseľný, že mu sporné nehnuteľnosti vlastnícky patria, posudzujúc túto podmienku objektívne. Z hospodárskej zmluvy o prevode správy národného majetku, keď sa zjavne nejednalo o zmluvu o prevode vlastníctva, nemohol byť žalovaný 2/ objektívne v dobrej viere, že nadobudol vlastníctvo, a to ani napriek nesprávnemu zápisu v evidencii nehnuteľností, v ktorej bol na základe tejto zmluvy zapísaný ako vlastník. Z rovnakého dôvodu nemohol byť dobromyseľný ani právny predchodca žalovaného 1/ V. B., konajúci v mene žalovaného 2/ ako jeho štatutárny zástupca, na ktorého (a jeho manželku - matku žalovaného 1/) boli žalovaným 2/ prevedené niektoré nehnuteľnosti a ktorý ich spolu s manželkou neskôr previedol na svojho syna - žalovaného 1/. U žalovaného 1/, ale ani u ostatných žalovaných, neprichádzalo do úvahy započítanie držby sporných nehnuteľností žalovaným 2/, resp. právnym predchodcom žalovaného 1/, pretože v zmysle § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka bolo možné len započítanie oprávnenej držby právneho predchodcu, t. j. takej držby, pri ktorej je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí (§ 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

34. V prípade nadobudnutia niektorých sporných nehnuteľností žalovanými 3/ a 4/ dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že neprichádzalo do úvahy ani prelomenie ochrany skutočného vlastníka (žalobcu), zaručovanej zásadou „nikto nemôže previesť viac práv, než má sám“ ochranou dobrej viery nadobúdateľa. Takúto ochranu by bolo možné priznať len výnimočne, hodnotiac veľmi prísne, či nadobúdateľ ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemal, prípadne nemohol mať dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjektu, ktorý je ako nositeľ určitého práva zapísaného v katastri (evidencii) nehnuteľností, takéto právo nesvedčí. V danej veci nedošlo zo strany označených žalovaných k zachovaniu potrebnej náležitej opatrnosti spočívajúcej vo využití možnosti oboznámenia sa s históriou zápisov vlastníckych zmien v katastri, resp. v bývalej evidencii nehnuteľností, keď vynaložením aktivity v tomto smere bolo zistiteľné, že žalovaný 2/ nemohol nadobudnúť vlastníctvo hospodárskou zmluvou o prevode správy národného majetku a následne ho nemohol nadobudnúť ani žalovaný 1/. Okolnosti, ktoré takúto opatrnosť vyžadovali, sa týkali najmä skutočnosti, že obchodná spoločnosť J. N. BLOOM s. r. o., od ktorej nadobudli niektoré zo sporných nehnuteľností, ich previedla len niekoľko dní potom, čo ich sama nadobudla, a len niekoľko dní po svojom vzniku ako subjektu práva.

35. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 a § 450 C. s. p.). V novom rozhodnutí vo veci rozhodne tento súd aj o trovách odvolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.). V ďalšom konaní je odvolací súd právnym názorom dovolacieho súdu viazaný (§ 455 C. s. p.).

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.